

เล่ม ๗๔ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ขอบังคับ

การประชุมปรึกษาของสภาว่างรัฐธรรมนุญ

พ.ศ. ๒๕๐๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ แห่งรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร สภาว่างรัฐธรรมนุญตราข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมปรึกษาของสภาว่างรัฐธรรมนุญ พ.ศ. ๒๕๐๔”

ข้อ ๒ ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญรักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจวางระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ส่วนที่ ๑

การเลือกประธานและรองประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ

ข้อ ๔ ในการเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกได้หนึ่งชื่อ การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชชเดียว ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชชหลายชช ก็ให้เลือกโดยการเขยนชชลงคะแนน ในการตรวจนับคะแนนให้เลขาธิการสภาเชญสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าคนเป็นผู้ตรวจนับ ผู้ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้าได้คะแนนสูงสุดเท่ากันหลายชชให้เลือกใหม่เฉพาะชชที่ได้คะแนนเท่ากัน แต่ถ้าคะแนนสูงสุดเท่ากันอีก ก็ให้ประธานแห่งที่ประชุมออกเสียงชช

ให้ประธานแห่งที่ประชุมประกาศชชผู้ได้รับเลือกคือที่ประชุม

ข้อ ๕ ในการเลือกรองประธานสภา ให้นำความในข้อ ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่สภาลงมติให้มรองประธานสภาหลายคน ให้เลือกรองประธานสภาคนทีหนึ่งก่อน แล้วจึงเลือกรองประธานสภาคนถัดไปคราวละคนตามลำดับ

ข้อ ๖ เมื่อได้เลือกประธานและรองประธานสภาแล้ว ให้เลขาธิการสภาแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูล

ส่วนที่ ๒

อำนาจและหน้าที่ของประธานรองประธานและเลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๗ ประธานสภามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ควบคุมและดำเนินกิจการของสภา
- (๒) บังคับบัญชาเลขาธิการและเจ้าหน้าที่อื่นของสภา
- (๓) เป็นประธานของที่ประชุมสภา
- (๔) รักษาความสงบเรียบร้อย ในสภาตลอดถึงบริเวณของสภา

(๕) เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก

ข้อ ๘ รองประธานสภามีอำนาจและหน้าที่ช่วยประธานสภาในกิจการทั่วไป

เมื่อประธานสภาไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาทำการแทน

ข้อ ๙ เลขาธิการสภามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) นัดประชุมสภาและคณะกรรมการ
- (๒) เชิญสมาชิกผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมสภาและที่ประชุมคณะกรรมการเข้าปฏิบัติหน้าที่

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

- (๓) ควบคุมการทำรายงานการประชุมทั้งปวง
- (๔) ยืนยันมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (๕) รักษาสรรพเอกสารของสภา
- (๖) ควบคุมให้การเป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภา
วางไว้
- (๗) ปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในข้ออื่นแห่งข้อบังคับนี้
- (๘) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

ส่วนที่ ๓

การประชุม

ข้อ ๑๐ การประชุมสภาทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญและการประชุมสภาทำหน้าที่นิติบัญญัติ ให้ดำเนินการต่างหากจากกัน

ข้อ ๑๑ การประชุมสภาย่อมเป็นการเปิดเผย แต่เมื่อคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกรวมกันไม่น้อยกว่าสับห้าคนร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

ในการประชุมลับ ผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมหรือ ณ ที่ใดในระหว่างที่ฟังการประชุมได้ก็แต่เฉพาะสมาชิก คณะรัฐมนตรี และผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานแห่งที่ประชุม

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๑๒ ก่อนปฏิบัติหน้าที่ สมาชิกต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมสภาว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศและประชาชนเป็นสำคัญ

ข้อ ๑๓ ให้มีการประชุมสภาตามกำหนดที่สภาลงมติไว้ แต่ประธานสภาจะสั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้ เมื่อเห็นว่าไม่มีเรื่องที่สมควรจะบรรจุเข้าระเบียบวาระประชุม

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรเรียกประชุมเป็นพิเศษ ก็ให้เรียกประชุมได้

ข้อ ๑๔ การนัดประชุมต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อได้บอกกันในที่ประชุมแล้ว จึงให้ทำหนังสือนัดเฉพาะสมาชิกที่ไม่ได้มาประชุม

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ประธานสภาจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้เมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๕ ให้ส่งระเบียบวาระประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุม แต่ประธานสภาจะให้ส่งเพิ่มเติมอีกในเวลาใดก่อนพิจารณาเรื่องนั้นก็ได้ เมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องด่วน

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๑๖ ให้จัดระเบียบวาระประชุมตามลำดับ ดังต่อไปนี้

- (๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- (๒) รับรองรายงานการประชุม
- (๓) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- (๔) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (๕) เรื่องที่เสนอใหม่
- (๖) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระประชุมก็ได้

ข้อ ๑๗ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๐ แห่งธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร การประชุมต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้สมาชิกผู้มาประชุมลงลายมือชื่อในสมุดที่จัดไว้

ข้อ ๑๘ เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภาตามข้อ ๗ (๓) ให้สมาชิกผู้มามีอายุสูงสุดซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกตั้งประธานและรองประธานสภาตามข้อ ๕ และข้อ ๕ หรือเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกตั้งประธานเฉพาะคราวสำหรับการ

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ประชุมครั้งนั้นในกรณีที่ประชุมจะต้องประชุมปรึกษาเรื่องอื่นแล้วแต่กรณี

ในการเลือกประธานเฉพาะคราว ให้นำความในข้อ ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่การลงคะแนนให้กระทำโดยวิธียกมือ

ข้อ ๑๕ ในการประชุมสภา ให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระ และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๐ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุมก็ให้ยกมือขึ้นขึ้นขึ้นขึ้น เมื่อประธานอนุญาตแล้วจึงกล่าวได้ ในการกล่าวนั้นต้องยืน ณ ที่ซึ่งจัดไว้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธาน

ข้อ ๒๑ ถ้าคณะรัฐมนตรีเรื่องขอแถลงต่อที่ประชุม ก็ให้ประธานอนุญาตให้แถลงได้

สมาชิกอาจซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในเรื่องที่แถลงนั้น แต่คณะรัฐมนตรีจะตอบหรือไม่ตอบก็ได้

ข้อ ๒๒ ประธานมีอำนาจสั่งพักการประชุม เลื่อนการประชุม หรือเลิกการประชุมได้ ตามที่เห็นสมควร

เล่ม ๗๔ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ถ้าประธานลงจากบัลลังก์โดยมิได้สั่งอย่างใด ให้เลิกการประชุม

ข้อ ๒๓ รายงานการประชุมสภา เมื่อคณะกรรมการมาธิการตรวจแล้วให้ทำสำเนาไว้เพื่อ ให้สมาชิกตรวจดูก่อนที่จะเสนอให้สภารับรองไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริงโดยยื่นคำขอต่อคณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ สมาชิกผู้นั้นก็มีสิทธิที่จะยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมในที่ประชุมสภา

ข้อ ๒๔ รายงานการประชุมสภาครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิกตรวจดูแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมเองหรือโดยสมาชิกขอให้แก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม ในคราวที่พิจารณารายงานการประชุมนั้น คณะกรรมการจะต้องแถลงต่อที่ประชุมสภาถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

ข้อ ๒๕ เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภาลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕

รายงานการประชุมที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่สภา
 สันสภาพไป ให้เลขาธิการสภาบันทึกเหตุอันไว้ และเป็นผู้รับ
 รองความถูกต้องของรายงานการประชุมนั้น

ข้อ ๒๖ สภาอาเขตมติมิให้จัดรายงานการประชุมลับครั้ง-
 ใดทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกพฤติการณ์ไว้

ข้อ ๒๗ การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้เป็นไป
 ตามมติของสภา

ข้อ ๒๘ สภาอาเขตมติมิให้โฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับ
 ความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ส่วนที่ ๔

ญัตติ

ข้อ ๒๙ ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อ
 ประธานสภา ถ้าคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง
 ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสองคน
 ทั้งนี้เว้นแต่ข้อบังคับนี้จะได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๓๐ ญัตติที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย
 ต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้อง
 มีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสิบห้าคน

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๓๑ ผู้คัดข้อให้วินิจฉัยปัญหาตามมาตรา ๒๐ แห่ง
 ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้อง
 มีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสิบห้าคน

ข้อ ๓๒ ผู้คัดข้อไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็น
 หนังสือ

- (๑) ขอให้ปรึกษาเป็นรองด่วน
- (๒) ขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระประชุม
- (๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๒๖ หรือข้อ ๒๘
- (๔) ผู้คัดตั้งกล่าวในข้อ ๓๓ ข้อ ๖๒ หรือข้อ ๘๕
- (๕) ผู้คัดที่ประชนอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๓ เมื่อที่ประชุมกำลังปรึกษาผู้คัดข้ออยู่ ห้ามมิให้
 เสนอผู้คัดอื่น นอกจากผู้คัดข้อไปนี้

- (๑) ขอแปรผู้คัดเฉพาะในเรื่องที่มีใจกฎหมาย
- (๒) ขอให้รวมระเบียบวาระประชุมเพื่อพิจารณา
 พร้อมกัน
- (๓) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณา
 หรือขอให้บุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น
- (๔) ขอให้แยกประเด็นพิจารณาหรือแยกประเด็นลงมติ
- (๕) ขอให้เลื่อนการปรึกษา

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

(๖) ขอให้ปิดอภิปราย

(๗) ขอให้ยกเรื่องอันขึ้นปรึกษา

ข้อ ๓๔ ถ้าที่ประชุมมีมติให้ยกเรื่องอันขึ้นปรึกษา ญัตติ
เดิมเป็นอันตกไป

ข้อ ๓๕ ญัตติขอให้ปิดอภิปรายและญัตติขอให้ยกเรื่อง
อันขึ้นปรึกษา ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอในคราวเดียวกับการอภิปราย
ของตน

ข้อ ๓๖ ญัตติขอให้ยกเรื่องอันขึ้นปรึกษา ห้ามมิให้เสนอ

(๑) ในการพิจารณาญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ

(๒) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

(๓) ในการพิจารณาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญ

หรือ

(๔) ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญตามข้อ ๑๑๓

ข้อ ๓๗ ญัตติที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ สมาชิก
ผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อในญัตติที่เสนอ

ข้อ ๓๘ ญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้
รับรองญัตติแสดงการรับรองโดยวิธีอื่น

เล่ม ๑๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๓๕ การถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมญัตติที่ประธานสภา
สั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระแล้ว จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความ
ยินยอมของที่ประชุม

ข้อ ๔๐ การถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่
การแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนด
เวลาแปรญัตติ

ข้อ ๔๑ การถอนข้อจากการเป็นผู้รับรองหรือจากการเป็น
ผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด จะกระทำได้เฉพาะก่อนที่ประธานสภา
สั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระ

ข้อ ๔๒ ญัตติหรือคำแปรญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่
ประชุมแล้ว ถ้าผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุม
หรือในกรณีที่ผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุม ไม่มีผู้
ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตติหรือคำแปรญัตตินั้น
เป็นอันตกไป

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อ
ประธานสภา

ส่วนที่ ๕

การอภิปราย

ข้อ ๔๓ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอหรือผู้แปรญัตติหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรรมาธิการซึ่งได้สงวนความเห็นหรือผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในขั้นกรรมาธิการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ข้อ ๔๔ เมื่อผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใด ไม่มีผู้อภิปราย อีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่ค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลบและมีให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

ข้อ ๔๕ ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอ ผู้รับรองและผู้ที่ยังไม่ได้อภิปรายด้วย

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๔๖ การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่พุ่มเพอญ วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามมิให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟังโดยไม่จำเป็น

ห้ามมิให้ผู้อภิปรายแสดงถิรยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามมิให้กล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ข้อ ๔๗ ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดอภิปรายครั้งใดพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้ แม้มิได้ผ่านข้อ ๔๖ ก็ตาม

ข้อ ๔๘ สมาชิกผู้ใดเห็นว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับ อาจยื่นและยกมือขึ้นพร้อมศีรษะเพื่อแสดงการประท้วง ประธานจะต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แต่ให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามข้อประท้วงหรือไม่

ให้นำความในวรรคก่อนมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

ข้อ ๔๙ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้เมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๕๐ การอภิปรายให้เป็นอันยุติ เมื่อ

- (๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย
- (๒) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย
- (๓) ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอันขึ้นปรึกษา

ข้อ ๕๑ ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๕๒ เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดอภิปรายอีก นอกจากกรณีที่ที่ประชุมจะต้องลงมติในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ จึงให้ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน อภิปรายซึ่งแจ้งได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมจะลงมติ

ส่วนที่ ๖

การลงมติ

ข้อ ๕๓ ในกรณีที่จะต้องมีมติของสภา ให้ประธานขอให้ที่ประชุมลงมติ

ข้อ ๕๔ ในการลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษา สมาชิกคนหนึ่งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนหนึ่งคะแนน

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ภายใต้บังคับขัณฑ์ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรมาตรา ๑๑ กับข้อ ๘๕ และข้อ ๘๖ แห่งขัณฑ์นั้น ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

เสียงข้างมากนั้น ในกรณีความเห็นของที่ประชุมมีสองฝ่าย ให้หมายความถึงจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากกว่า และในกรณีความเห็นของที่ประชุมมีเกินกว่าสองฝ่าย ให้หมายความถึงจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด

ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การออกเสียงชี้ขาดให้กระทำเป็นการเปิดเผยโดยจะให้เกิดผลหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๕๕ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำเป็นการเปิดเผย แต่เมื่อคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกร่วมกันไม่น้อยกว่า สิบห้าคนร้องขอให้กระทำเป็นการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ เว้นแต่การออกเสียงชี้ขาดตามข้อ ๕๔

ข้อ ๕๖ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

- (๑) ยกมือขึ้นพร้อมศีรษะ
- (๒) ยนขน

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘

(๓) แบ่งพวก พวกเห็นด้วยให้อยู่ทางขวามือ พวกไม่เห็นด้วยให้อยู่ทางซ้ายมือ และพวกไม่ออกเสียงให้อยู่ตรงหน้าของประธาน

(๔) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายตัวตามวิธีที่ประธานกำหนด

ภายใต้บังคับข้อ ๑๑๕ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนี้ให้ใช้วิธีใน (๑) จะใช้วิธีใน (๒) (๓) หรือ (๔) ได้ต่อเมื่อคณะกรรมการร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๒๒ ข้อ ๕๗ การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ลงเบยต่อหน้าประธาน ผู้เห็นด้วยให้ลงเบยสีน้ำเงิน ผู้ไม่เห็นด้วยให้ลงเบยสีแดง ส่วนผู้ที่ไม่ออกเสียงให้ลงเบยสีขาว

(๒) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ แล้วนำมาส่งต่อประธาน ผู้เห็นด้วยให้เขียน $\sqrt{}$ (เครื่องหมายถูก) ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียน \times (เครื่องหมายผิด) ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้เขียน 0 (เครื่องหมายศูนย์)

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

(๓) วิธ^๑อื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๑) หรือ (๒) ให้เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรชื่อให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายตัว ข้อ ๕๘ ลำดับการลงมติ^๑นั้น ให้ลงมติในญัตติสุดท้ายก่อน แล้วย้อนเป็นลำดับไปหาญัตติต้น

ข้อ ๕๙ ประธานอาจสั่งให้แยกประเด็นในเรื่องใด ๆ เพื่อลงมติได้

ข้อ ๖๐ สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียงลงคะแนน อาจลงคะแนนร่วมกับฝ่ายที่ยังนับคะแนนเสียงไม่เสร็จในกรณีออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย หรืออาจลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งให้นับคะแนนเสียงในกรณีออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อ ๖๑ เมื่อได้นับคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุมทันที ถ้าเรื่องใดธรรมเนียมการปกครอง-ราชอาณาจักรหรือข้อบังคับกำหนดไว้ว่ามติต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใด ก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียงข้างมากถึงจำนวนที่กำหนดไว้นั้นหรือไม่

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๖๒ ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกผู้ใดเชื่อว่าการนับผิด คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกผู้นั้นมีสิทธิเสนอญัตติให้นับคะแนนเสียงใหม่

ข้อ ๖๓ ญัตติใดไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานสภาที่ประชุมว่าผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยญัตตินั้น

ความในวรรคก่อนมิให้ใช้บังคับแก่ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ หรือเรื่องอื่นใดที่ขอบังคับบัญญัติให้ที่ประชุมวินิจฉัย โดยการออกเสียงลงคะแนน

ส่วนที่ ๗

กรรมวิธีการ

ข้อ ๖๔ สภาอาจตั้งคณะกรรมการเพื่อให้กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนเรื่องใดๆ อันอยู่ในวงงานของสภา

คณะกรรมการดังกล่าว จะกำหนดให้เป็นคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญก็ได้

คณะกรรมการสามัญประกอบด้วยบุคคลซึ่งสภาเลือกตั้งจากสมาชิกของสภาเท่านั้น ส่วนคณะกรรมการวิสามัญจะเลือกตั้งจากบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกก็ได้

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๔๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๖๕ ให้สภาตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภานั้น
เจ็ดคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการสิบเอ็ดคน คือ

- (๑) คณะกรรมการเศรษฐกิจ
- (๒) คณะกรรมการการต่างประเทศ
- (๓) คณะกรรมการการปกครอง
- (๔) คณะกรรมการการทหาร
- (๕) คณะกรรมการการศึกษา การสาธารณสุขและการสาธารณสุขูปการ
- (๖) คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม
- (๗) คณะกรรมการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ

หากมีความจำเป็น จะตั้งคณะกรรมการสามัญประจำ
สภาคณะอื่นเพิ่มขึ้นนอกเหนือได้

ข้อ ๖๖ ในการเลือกตั้งกรรมการ ให้นำความในข้อ ๔
มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ให้สมาชิกและคณะรัฐมนตรีเสนอ
ชื่อได้โดยไม่จำกัดจำนวน ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ
ไม่ต้องมีผู้รับรอง

ข้อ ๖๗ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการ
มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวน จึงจะเป็นองค์ประชุม

เล่ม ๗๗ ตอนที่ ๑๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกตั้งประธานและเลขานุการจากกรรมการในคณะนั้น ๆ

ข้อ ๖๘ ในการประชุมคณะกรรมการให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมของสภามาใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๖๙ คณะกรรมการอาจเชิญบุคคลใด ๆ มาชี้แจงแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการซึ่งกระทำหรือพิจารณาสอบสวนอยู่ โดยประธานกรรมการเป็นผู้เชิญในนามของคณะกรรมการ

ข้อ ๗๐ สมาชิกและคณะรัฐมนตรีมีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการ แต่ในกรณีประชุมลับ ผู้ที่จะเข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานกรรมการ

ข้อ ๗๑ ภายใต้บังคับข้อ ๗๐ ผู้เสนอญัตติและคณะรัฐมนตรีมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคก่อน ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายให้ผู้รับรองญัตติหรือคำแปรญัตติ

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

กระทำแทน ส่วนคณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้บุคคลใด ๆ
กระทำแทนก็ได้

การมอบหมายต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานกรรมการ
ธิการ

ข้อ ๑๒ ให้เลขาธิการสภาประกาศกำหนดการประชุม
คณะกรรมการไต่สวน สำนักงานเลขาธิการ และนักผู้เสนอญัตติ
หรือผู้แปรญัตติให้มาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติ
แล้วแต่กรณี หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลให้บังคับเป็นกฎหมาย
หรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินต้องแจ้งให้คณะรัฐ-
มนตรีทราบด้วย

ข้อ ๑๓ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อ
คณะกรรมการตามนัด จนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสัปดาห์
นับแต่เวลาที่คณะกรรมการได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด
ให้ถือว่าคำแปรญัตตินั้นผู้เสนอได้ถอนแล้ว เว้นแต่คณะ
กรรมการจะพิจารณาเห็นสมควรผ่อนผันให้เป็นพิเศษก่อน
เสร็จการพิจารณาเรื่องนั้น

ข้อ ๑๔ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับ
มติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้น
ไว้เพื่อขอความวินิจฉัยของสภาก็ได้

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๗๕ กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนความเห็นของตนในข้อนั้นไว้ เพื่อขอความวินิจฉัยของสภาก็ได้

ข้อ ๗๖ เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนเรื่องใดตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อสภา และในที่ประชุมสภาคณะกรรมการมีสิทธิแสดงหรือชี้แจงเกี่ยวกับกิจการที่ได้กระทำหรือเรื่องที่ได้พิจารณาสอบสวนนั้น

ข้อ ๗๗ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะกรรมการมนตรีควรทราบหรือควรปฏิบัติ ก็ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ เพื่อให้สภาพิจารณา

ในกรณีที่สภาเห็นชอบกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้ประธานสภาแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๗๘ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๗๕ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการ
 วิชาการใดว่างลง ให้ประธานกรรมการคณะนั้นแจ้งต่อประธาน
 สภาเพื่อขอให้สภาตั้งซ่อม

ส่วนที่ ๘

การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อย

ข้อ ๘๐ ที่ประชุมสภาย่อมเป็นที่เคารพ ห้ามมิให้ผู้ใด
 กระทำการใดในที่ประชุมโดยขาดการวะหรือก่อกวนความสงบ
 เรียบร้อยของที่ประชุม

ข้อ ๘๑ เมื่อประธานอ่านพระบรมราชโองการหรือ
 กระแสพระราชดำรัสให้ผู้ผู้ในที่ประชุมยืนฟังตลอดเวลาที่
 ประธานอ่าน

ข้อ ๘๒ ภายใต้บังคับข้อ ๔๘ และข้อ ๘๑ เมื่อประธาน
 ยื่นขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่หยุดพูดและนั่งลงทันที และให้
 ทุกคนสงบฟังประธาน

ข้อ ๘๓ ผู้ใดละเมิดข้อบังคับนี้ ประธานมีอำนาจเตือน
 ห้ามปราม ให้ถอนคำพูดหรือให้กล่าวขอมาในที่ประชุม ถ้า
 ผู้ละเมิดไม่ปฏิบัติตาม ประธานมีอำนาจสั่งห้ามพูดในเรื่องที่

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

กำลังปรึกษากันอยู่นั้น หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมครั้งนั้น โดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาก็ได้

เมื่อประธานสั่งให้ผู้ละเมิดออกจากที่ประชุม หากผู้นั้นขัดขืน ประธานมีอำนาจสั่งตำรวจสภาให้นำตัวออกจากสถานที่ประชุมหรือออกไปให้พ้นบริเวณสภา

ข้อ ๘๔ การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาวางไว้

ส่วนที่ ๕

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๘๕ ถ้าประธานขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติให้งดการใช้บทบังคับในข้อหนึ่งข้อใดแห่งข้อบังคับเป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณีพิเศษ และที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภา ก็ให้งดการใช้บทบังคับเช่นนั้นได้

ญัตติดังกล่าวในวรรคก่อน ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๘๖ ในกรณีปัญหาที่จะต้องความชอบบังคับ ให้ที่ประชุมวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาเป็นประการใดแล้ว ก็ให้ถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้น

การขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยตามวรรคก่อน อาจกระทำได้โดยประธานขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

ข้อ ๘๗ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

การพิจารณาญัตติดังกล่าวในวรรคก่อนให้นำบทบังคับว่าด้วยการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๒

การทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๘๘ ในการประชุมสภาทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ ให้ที่ประชุมปรึกษาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการร่างรัฐธรรมนูญเท่านั้น

ข้อ ๘๙ ห้ามมิให้เปิดเผยภายในเรื่องใด เมื่อมีสมาชิกผู้ยังมีได้เปิดเผยในเรื่องนั้นขอเปิดเผยในเรื่องเดียวกัน

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๕๐ ผู้ตัดติและข้อปรึกษาทั้งปวงนอกจากผู้ตัดติดังกล่าว
ในข้อ ๓๓ ให้ที่ประชุมวินิจฉัยโดยการออกเสียงลงคะแนน
ไม่ว่าจะมีผู้คัดค้านหรือไม่

ข้อ ๕๑ ให้สภาตั้งกรรมการขึ้นสี่คณะ คือ

(๑) คณะกรรมการฟังความคิดเห็นประชาชน ประกอบด้วย
ผู้ช่วยกรรมการสี่สิบเอ็ดคน

(๒) คณะกรรมการระเบียบวาระ ประกอบด้วย
กรรมการสี่สิบห้าคน

(๓) คณะกรรมการยกย่องวีรกรรมคุณ ประประกอบด้วย
กรรมการสี่สิบห้าคน

(๔) คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม ประกอบด้วย
ผู้ช่วยกรรมการเก้าคน

หากมีความจำเป็นจะตั้งคณะกรรมการคณะอื่นเพิ่มขึ้น
อีกเมื่อใดก็ได้

ข้อ ๕๒ ในการเลือกตั้งกรรมการให้นำความในข้อ ๔
มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ให้สมาชิกเสนอชื่อได้โดยไม่จำกัด
จำนวน

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

คณะกรรมการแต่ละคณะ จะเป็นผู้ซึ่งมิใช่สมาชิกเป็น
กรรมการเกินกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด
ในคณะนั้นมิได้

ข้อ ๕๓ คณะกรรมการพึงความคิดเห็นประชาชน มี
หน้าที่รวบรวมพิจารณาความคิดเห็นของประชาชน แล้วสรุป
เป็นบันทึกเสนอประธานสภาเป็นคราว ๆ

ข้อ ๕๔ เมื่อประธานสภาได้รับบันทึกตามข้อ ๕๓ แล้ว
ให้ส่งสำเนาทันทีแก่นักแก้ไขสมัชชาและกรรมการ

ข้อ ๕๕ คณะกรรมการระเบียบวาระ มีหน้าที่ค้นคว้าและ
รวบรวมหลักสารสำคัญอันควรพิจารณาในร่างรัฐธรรมนูญ
แล้วเสนอเป็นหัวข้อระเบียบวาระต่อประธานสภาเป็นคราว ๆ

ข้อ ๕๖ เมื่อประธานสภาได้รับหัวข้อระเบียบวาระตาม
ข้อ ๕๕ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระประชุมต่อไป

การจัดระเบียบวาระประชุมนั้น เฉพาะหัวข้อระเบียบวาระ
ประชุมตามข้อ ๕๕ ให้จัดตามลำดับที่คณะกรรมการระเบียบ
วาระเสนอ

ข้อ ๕๗ กรรมการระเบียบวาระอาจถอนหรือแก้ไข
เพิ่มเติมหัวข้อระเบียบวาระที่ได้เสนอต่อประธานสภาตาม

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๘๕ ได้ แต่การถอนหรือแก้ไขเพิ่มเติมภายหลังที่ประธานสภาส่งบรรจุเข้าระเบียบวาระจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

ข้อ ๘๖ สมาชิกไม่น้อยกว่าสิบคนมีสิทธิเสนอญัตติร่วมกันขอแก้ไขเพิ่มเติมหลักสารสำคัญอันควรพิจารณาในการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะกรรมการมาธิการระเบียบวาระเสนอเป็นหัวข้อระเบียบวาระ ญัตติดังกล่าวนี้ไม่ต้องมีผู้รับรอง

ข้อ ๘๗ เมื่อสภาได้ลงมติวันฉับพลันหลักสารสำคัญข้อใดเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๑๐๐ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่
ยกร่างรัฐธรรมนูญ

ในการยกร่างรัฐธรรมนูญนั้น เฉพาะหลักสารสำคัญให้ถือตามมติของสภา

ข้อ ๑๐๑ เมื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ยกร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญนั้นต่อประธานสภา

ข้อ ๑๐๒ เมื่อประธานสภาได้รับร่างรัฐธรรมนูญตามข้อ ๑๐๑ แล้ว ให้เสนอสภาเพื่อพิจารณา

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๑๐๓ การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ให้กระทำเป็น
สามวาระตามลำดับ

ข้อ ๑๐๔ ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญวาระที่ ๑ ให้
วินิจฉัยว่าจะรับร่างรัฐธรรมนูญนั้นไว้พิจารณาหรือไม่

ข้อ ๑๐๕ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่ ๑ ให้รับร่างรัฐ-
ธรรมนูญไว้พิจารณา ให้สภาพิจารณาในลำดับต่อไปเป็น
วาระที่ ๒

การพิจารณาในวาระที่ ๒ ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งหลัก-
สารสำคัญที่สภาได้ลงมติไว้ และเพื่อประโยชน์แก่การพิจารณา
ดังกล่าวให้ตั้งคณะกรรมาธิการพิจารณาร่าง รัฐธรรมนูญ ขึ้น
คณะหนึ่งเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญนั้น ประกอบด้วย
กรรมาธิการยี่สิบห้าคน ในการเลือกตั้งกรรมาธิการให้นำความ
ในข้อ ๕๒ มาใช้บังคับ

ข้อ ๑๐๖ ในชั้นกรรมาธิการ สมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไข
เพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็น
หนังสือต่อประธานกรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญภายใน
กำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่สภารับร่างรัฐธรรมนูญนั้นไว้
พิจารณา

การแปรญัตติ โดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๑๐๗ เมื่อคณะกรรมการมาธิการได้พิจารณาร่างรัฐ-
ธรรมนูญเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างรัฐธรรมนูญนั้นโดยแสดงร่าง
เดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา
รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มี การแก้ไขเพิ่มเติม
ในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติและมติของ คณะ
กรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมี
การสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติหรือการสงวนความเห็น
ของกรรมการ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ข้อ ๑๐๘ เมื่อประธานสภาได้รับร่างรัฐธรรมนูญและราย-
งานของคณะกรรมการมาธิการตามข้อ ๑๐๗ แล้ว ให้เสนอสภาเพื่อ
พิจารณาคือไป

ข้อ ๑๐๙ ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการมา-
ธิการพิจารณาเสร็จแล้วนั้น ให้สภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยข้อร่าง
รัฐธรรมนูญ คำปรารภ แล้วเรียงตามลำดับมาตรา และให้
อภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม
หรือที่ผู้แปรญัตติสงวนคำแปรญัตติ หรือที่กรรมการสงวน
ความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๑๐ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๐๙ จนจบร่างแล้ว
ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการ

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

พิจารณาครั้ง^๕นี้ สมาชิกอาจเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติม^๕เนื้อความใดมิได้นอกจากเนื้อความที่ เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่

ข้อ ๑๑๑ เมื่อได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญวาระที่ ๒ เสร็จ แล้ว ให้สภาพิจารณาในลำดับสุดท้ายเป็นวาระที่ ๓ ภายใน กำหนดเวลาซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบวันและไม่เกินกว่าสาม สิบ- วันนับแต่วันเสร็จการพิจารณา^๕วาระที่ ๒

ข้อ ๑๑๒ ในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญวาระที่ ๓ การ อภิปรายและการลงมติให้จำกัดเฉพาะในประเด็นว่าจะให้เสนอ ร่างรัฐธรรมนูญนั้นต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภาหรือไม่

ข้อ ๑๑๓ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่ ๓ ให้เสนอร่าง รัฐธรรมนูญต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ให้ประธาน สภาดำเนินการตามมตินั้นโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๑๑๔ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่ ๑ ไม่รับร่างรัฐ- ธรรมนูญไว้พิจารณา ให้ตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ^๕คนใหม่

ข้อ ๑๑๕ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่ ๓ ไม่ให้เสนอ ร่างรัฐธรรมนูญต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ให้ ดำเนินการในการร่างรัฐธรรมนูญตามความในหมวดนี้ใหม่

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๑๑๖ การร่างรัฐธรรมนูญจะอยู่ในระยะใดก็ตาม ก่อนที่จะลงมติในวาระที่ ๓ คณะกรรมาธิการแต่ละคณะอาจเสนอญัตติขอให้สภาพิจารณาและลงมติในเรื่องที่สภายังมิได้เคยพิจารณาและลงมติไว้ หรือขอให้สภาพิจารณาทบทวนเรื่องที่ได้เคยพิจารณาและลงมติไว้แล้ว เพื่อลงมติใหม่ได้

หมวด ๓

การทำหน้าที่นิติบัญญัติ

ส่วนที่ ๑

การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๑๗ ในการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภาเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญตามความในมาตรา ๑๐ แห่งรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรนั้น การอภิปรายและการลงมติให้จำกัดเฉพาะในประเด็นว่าจะให้นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยให้ประกาศใช้หรือไม่

ข้อ ๑๑๘ การอภิปราย ให้นำความในข้อ ๙๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑๙ การลงมติว่าจะให้นำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยให้

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ประกาศใช้หรือไม่ ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนดังกล่าวใน
ข้อ ๕๖ (๔)

ส่วนที่ ๒

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ ๑๒๐ ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้โดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิก แต่ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรีตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และร่างพระราชบัญญัติอื่นเกี่ยวกับการเงิน สมาชิกจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๒๑ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อความต่อไปนี้ทั้งหมดหรือแต่ข้อใดข้อหนึ่ง กล่าวคือ การตั้งขึ้นหรือยกเลิกหรือลดหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือผ่อนหรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรรหรือรับหรือรักษาหรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการกู้เงินหรือการค้ำประกันหรือการใช้เงินกู้หรือร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเงินตรา

ในกรณีมีปัญหาว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยชี้ขาด

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๑๒๒ ร่างพระราชบัญญัติต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป

(๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ

(๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ ๑๒๓ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

ข้อ ๑๒๔ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติวาระที่ ๑ ให้วินิจฉัยว่า จะรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวาระก่อน สภาจะให้คณะกรรมการพิจารณาหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือปัญหาใด ๆ เสียก่อนก็ได้

ข้อ ๑๒๕ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ ถ้าคณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติตามข้อ ๑๒๔ ก็ให้รอการพิจารณาไว้ก่อน ทั้งนี้สภาจะกำหนดเวลาการพิจารณาไว้หรือไม่ก็ได้

ข้อ ๑๒๖ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่ ๑ รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ให้สภาพิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่ ๒

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๑๒๗ เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาในวาระที่ ๒ ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการที่สภาแต่งตั้งหรือกรรมาธิการเต็มสภา

ตามปกติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการที่สภาแต่งตั้ง การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาจะกระทำได้เฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างอื่นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้เพื่อประโยชน์สำคัญของรัฐโดยฉบับพลันทันต่อสถานการณ์

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการเต็มสภานั้น สภาจะตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาปัญหาใดโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ได้

ข้อ ๑๒๘ ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการที่สภาแต่งตั้งนั้น สภาจะให้คณะกรรมาธิการสามัญหรือคณะกรรมาธิการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้

คณะกรรมาธิการแต่ละคณะ ต้องมีจำนวนกรรมาธิการไม่น้อยกว่าห้าคน

ข้อ ๑๒๙ เมื่อสภามีมติให้ส่งร่างพระราชบัญญัติให้คณะกรรมาธิการสามัญพิจารณา ถ้าที่ประชุมสภามีได้กำหนดให้

เล่ม ๑๕ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

คณะกรรมการสามัญคณะใดพิจารณา ให้ประธานสภา
พิจารณาสั่งให้ส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังคณะกรรมการ
สามัญประจำสภาซึ่งประธานสภาเห็นสมควรพิจารณาร่างพระ
ราชบัญญัตินั้น

ข้อ ๑๓๐ ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้น
กรรมการที่สภาแต่งตั้ง สมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม
ร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือ
ต่อประธานกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่สภา
รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ เว้นแต่สภาจะได้กำหนด
เวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติ โดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา

ข้อ ๑๓๑ การแปรญัตติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ
รายจ่ายจะกระทำได้โดยลดรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อ
ผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินสงฆ์เงินกุ
- (๒) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ในกรณีมีปัญหาว่ารายจ่ายใดมีข้อผูกพันเช่นว่านี้หรือไม่
ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยชี้ขาด

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้อ ๑๓๒ เมื่อคณะกรรมการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปโดยอนุโลมตามข้อ ๑๐๗ ข้อ ๑๐๘ และข้อ ๑๐๙

ข้อ ๑๓๓ ในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการเต็มสภา สมาชิกทุกคนมีฐานะเป็นกรรมาธิการและประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานกรรมาธิการด้วยการพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาเป็นทั้งการพิจารณาชั้นกรรมาธิการและการพิจารณาของสภาในวาระที่ ๒ เวียงตามลำดับมาตรการรวมกันไปในตัว

ข้อ ๑๓๔ ในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติวาระที่ ๒ นั้น จะเป็นการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติซึ่งคณะกรรมการที่สภาแต่งตั้งได้พิจารณาเสร็จแล้วหรือจะเป็นการพิจารณารวมกันไปในตัวกับการพิจารณาชั้นกรรมาธิการตามข้อ ๑๓๓ ก็ตาม เมื่อได้พิจารณาจนจบร่างแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปโดยอนุโลมตามข้อ ๑๑๐

ข้อ ๑๓๕ เมื่อได้พิจารณา ร่างพระราชบัญญัติวาระที่ ๒ เสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาในลำดับสุดท้ายเป็นวาระที่ ๓

ข้อ ๑๓๖ ในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติวาระที่ ๓ ให้ที่ประชุมลงมติว่าสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมายหรือไม่

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

การพิจารณาในวาระนี้ไม่มีการอภิปราย

ข้อ ๑๓๗ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่ ๑ ไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติก็ดี ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่ ๓ ว่าไม่สมควรประกาศร่างพระราชบัญญัติใช้เป็นกฎหมายก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป และห้ามมิให้ผู้ใดเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันอีก เว้นแต่ประธานสภาจะอนุญาตในเมื่อเห็นว่าพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

ข้อ ๑๓๘ ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ตกไปตามข้อ ๑๓๗ เป็นร่างพระราชบัญญัติอนุมติพระราชกำหนด ก็ให้สภาตั้งคณะกรรมการไปยกร่างพระราชบัญญัติไม่อนุมติพระราชกำหนดนั้นโดยไม่ชักช้า

เมื่อคณะกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติไม่อนุมติพระราชกำหนดดังกล่าวในวาระก่อนเสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นและลงมติในวาระที่ ๑ว่าจะรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้พิจารณาหรือไม่แทนการลงมติตามข้อ ๑๒๔ว่าจะรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่

ในกรณีมีมติให้รับไว้พิจารณา ก็ให้สภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นในวาระที่ ๒ และวาระที่ ๓ ต่อไปโดยลำดับ

เล่ม ๗๘ ตอนที่ ๑๔ ราชกิจจานุเบกษา ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

หมวด ๔

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๓๕ ข้อบังคับนี้ไม่กระทบกระทั่งการใดที่กระทำเสร็จไปแล้วก่อนใช้ข้อบังคับนี้ ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับที่ใช้อยู่ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๔๐ ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่เลขาธิการสภาว่างรัฐธรรมนูญ และให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่ของสภาว่างรัฐธรรมนูญ

ประกาศ ณ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๔

พลเอก ส. สุทธิสารธรรณกร

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ